

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES EN L'ACTUACIÓ D'OFICI SOBRE L'ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC EN LA REALITZACIÓ DE MUDANCES

I. MOTIVACIÓ DE L'ESTUDI

El 16 de novembre de 2015 aquesta Sindicatura va iniciar una supervisió d'ofici sobre la seguretat de les activitats de mudances que es fan a la via pública.

Des d'aquesta Sindicatura s'havia constatat que es realitzen mudances i trasllats de mobles i altres materials a plantes elevades d'immobles des de la via pública que poden suposar un risc per a les persones que transiten pel carrer.

En concret, el 12 de novembre, sobre les 8.45 hores es va visualitzar la realització de tasques de transport mitjançant elevadors de plataforma ubicats a la vorera de la ronda Sant Pau, núm. 80, fet que coincidia amb el pas de les famílies i els escolars que es dirigien a l'Escola Pia de Sant Antoni, contigua al lloc on es realitzaven les tasques, i que transitaven per sota de la plataforma.

Per aquest motiu, a les 8 hores i 53 minuts des de la Sindicatura es van posar els fets en coneixement de la Guàrdia Urbana sense que a les 9.10 hores, passat el període de major afluència d'infants a l'escola, cap patrulla de la Guàrdia Urbana s'hagués presentat al lloc dels fets, malgrat que habitualment a aquestes hores una patrulla és present davant l'escola.

Revisada la pàgina web de l'Ajuntament, es constata que l'ocupació de l'espai públic per a determinades mudances requereix l'obtenció d'un permís de la Guàrdia Urbana. També s'indica que cal preveure si serà necessària la intervenció dels seus agents.

S'ha d'afegir que el dia 25 de novembre, personal d'aquesta Sindicatura va observar que a la mateixa cantonada de l'emplaçament indicat (ronda Sant Pau amb el carrer Sant Antoni Abad) es realitzaven novament tasques d'introducció i desallotjament de materials de construcció per mitjà d'una plataforma elevadora instal·lada a la vorera (aquest cop els vianants no havien de passar per sota). A poca distància, al carrer Borrell, núm. 67, també es realitzava una mudança per mitjà d'una plataforma, el motor de la qual estava ubicat sobre la vorera. En aquest cas, a diferència de l'anterior, la plataforma no disposava de proteccions i la delimitació efectuada amb una petita cinta de l'espai destinat al motor obligava els vianants que caminaven pel carrer Borrell a passar per sota de la plataforma per seguir el seu trajecte, estigués o no en funcionament i carregada. En ambdós casos es va observar que les cintes de delimitació s'havien subjectat als arbres.

II. ANTECEDENTS A CONSIDERAR

L'any 2008 la Síndica de Greuges de Barcelona va emetre una decisió dins el marc d'una actuació d'ofici sobre la seguretat de les activitats de mudances que es desenvolupen a la via pública després d'haver apreciat que, aparentment, no

s'aplicaven mesures suficients contra les caigudes fortuïtes d'objectes transportats amb els aparells elevadors.

Resultat d'aquella supervisió d'ofici, des de la Sindicatura es va suggerir a la Guàrdia Urbana que estudiés la possibilitat d'extremar les mesures exigibles pel que fa a la seguretat. En aquest sentit, es va proposar que, quan les característiques de la mudança i de les dimensions del carrer així ho aconsellin, fos possible impedir el pas per la vorera en benefici de la seguretat dels vianants i es va sol·licitar a la Guàrdia Urbana que exercís el control necessari de les intervencions de mudances.

Passats els anys, es manté la mateixa percepció d'inseguretat i de manca de control sobre aquests tipus d'accions que es desenvolupen a la via pública, tot i que no consta a la Sindicatura que s'hagin produït accidents.

III. INFORMACIÓ OFICIAL MUNICIPAL.

Per part de la Guàrdia Urbana de Barcelona s'informa que, en relació amb el cas concret de data 13 de novembre de 2015, consta registrada la trucada que es va efectuar a les 08.55 hores. El servei va ser assignat a una dotació policial de l'Eixample que es va presentar al lloc dels fets a les 09.36 hores. En aquell moment ja no hi havia escolars a la via pública, per la qual cosa es van fer les comprovacions adients en relació amb l'autorització, i va resultar estar tot correcte.

S'especifica que per a la realització d'aquests treballs a la via pública cal autorització municipal (permís d'ocupació a la via pública) i s'informa del resultat de la verificació i de la referència de l'autorització (2015MU17347), la qual no requeria el servei de Guàrdia Urbana ni de tall de circulació d'acord amb les observacions i condicions.

S'afegia en l'apartat "Observacions i condicions": permís-autorització per efectuar una mudança. Aquest permís no autoritza a pujar material i/o elements per obra/reforma. S'autoritza l'emplaçament pels seus mitjans prèvia senyalització homologada amb cons d'un elevador tipus remolc o escala desmuntable a la vorera i un camió que ha d'estacionar a la zona de càrrega i descàrrega més propera sense dificultar la resta de circulació ni vehicles que efectuïn operacions de càrrega/descàrrega. També s'indica que un operari amb arnés ha de protegir (ha de facilitar) exclusivament el lliure pas per garantir el trànsit dels vianants i vehicles, com a requisits principals, i s'indica que l'incompliment d'aquestes condicions i de l'horari implicarà la paralització del servei i ser assabentats. L'autorització ha de ser visible tot el temps que romangui estacionat al lloc.

També s'informa sobre l'altra mudança que va ser observada per part de la Sindicatura (2015MU18065), sense que s'especifiqui la prohibició de pujar material i/o elements per obra/reforma.

En relació amb **les condicions generals que s'estableixen per concedir permisos d'ocupació de via pública**, s'informa que aquestes són:

- a) Respectar en tot moment les indicacions que a l'efecte assenyalin els membres de la Guàrdia Urbana o del servei d'Inspecció Municipal i presentar l'autorització si és requerida.
- b) L'autorització s'atorga per a l'ocupació de la via pública, sens perjudici per part de l'interessat d'obtenir la resta de permisos necessaris per dur a terme les actuacions.
- c) Estacionar els vehicles en llocs autoritzats. La senyalització de la reserva de llocs d'estacionament l'ha d'efectuar la mateixa empresa.

- d) En cas d'utilitzar zones de càrrega i descàrrega, respectar els horaris establerts i facilitar en tot moment les operacions per part de la resta de vehicles que poden utilitzar aquestes zones reservades.
- e) Adoptar les mesures de seguretat que siguin necessàries tant per al pas de vianants com per al trànsit rodat. Senyalitzar i acotar la zona de realització de treballs, així com els desviaments del trànsit que la Guàrdia Urbana consideri necessaris amb els mitjans adients (cons, tanques, senyals, rètols informatius...).
- f) Mantenir lliure la vorera, deixar una amplada mínima de 1,40 metres al pas de vianants.
- g) En cas d'utilització de maquinària a la vorera, aquesta s'ha de treure quan no es realitzi cap tipus d'operació de càrrega i descàrrega.
- h) Acreditar l'existència d'una pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil que cobreixi els danys eventuals que es puguin produir durant els treballs en els béns de titularitat pública (voreres, calçada, senyals de trànsit, etc.).
- i) Disposar de la documentació que estableixi la normativa vigent (permís de circulació, ITV, assegurances obligatòries, etc.) per als vehicles i la maquinària utilitzada per als treballadors autoritzats.
- j) Efectuar la liquidació de les taxes corresponents amb l'import definitiu en cas que per qualsevol motiu s'ocupin carrils de circulació o s'incideixi en el trànsit de les persones o vehicles i sigui necessària la intervenció de la Guàrdia Urbana.
- k) Respectar els límits de soroll permesos per la normativa vigent.
- l) Mantenir la neteja de l'espai públic que s'utilitzi. S'és responsable de les possibles malmeses a danys a béns i elements públics o privats que siguin conseqüència dels treballs.
- m) L'autorització s'atorga amb caràcter discrecional i resta supeditada als interessos públics d'acord amb l'article 48 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona.

Sobre els controls diferenciats entre grues de més o menys de 15 tones, la Guàrdia Urbana té la capacitat d'atorgar permisos fins a 80 tones, amb les mateixes condicions de control.

S'informa que la responsabilitat en l'acompliment de les condicions de les llicències d'ocupació de la via pública, recau directament sobre les empreses o particulars que realitzen les activitats, que són els únics responsables.

La Guardia Urbana realitza els controls quan les condicions de les llicències així ho especifiquen. Es requereix patrulla de la Guàrdia Urbana fixa al lloc quan en el patrutllatge ordinari els agents observin que hi ha incompliments de les condicions de la llicència o en els casos que una trucada ciutadana ho requereixi.

Es fa esment que l'any 2015 només el Districte de Ciutat Vella va tramitar més de 8.000 permisos d'ocupació de la via pública.

En relació amb el primer cas motiu de consulta i informació, s'assenyala que l'horari de requeriment coincidia amb el de protecció escolar, servei que es realitza a l'entrada de moltes escoles del Districte de l'Eixample.

Per part del Districte de Ciutat Vella s'informa que no existeix cap protocol d'actuació durant el desenvolupament de l'activitat, donat que tant la concessió dels permisos, com el control posterior són competència de la Guàrdia Urbana. Tot i això s'indica que en qualsevol activitat que es desenvolupi a l'espai públic, és prioritat màxima la seguretat de les persones i per tal de garantir-la, la directriu per als inspectors i tècnics del Districte és la de prendre les mesures oportunes, si es detecta qualsevol actuació irregular que suposi un possible risc per als vianants.

La pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona (oficina virtual) informa sobre el permís d'ocupació de l'espai públic per a bastides, grues o mudances i especifica que, si es preveu que els treballs puguin provocar una restricció important del trànsit o, fins i tot, el tall d'un carrer, també caldrà demanar la intervenció dels agents de la Guàrdia Urbana.

IV CONSIDERACIONS JURÍDIQUES I DE BONA ADMINISTRACIÓ

a) Jurídiques

L'article 103 de la Constitució espanyola estableix que l'Administració pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la llei i al dret.

L'article 105 de la Constitució espanyola regula el procediment a través del qual han de fer-se els actes administratius.

L'article 93 de la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta Municipal de Barcelona, disposa que és competència pròpia de l'Ajuntament de Barcelona l'ordenació del trànsit de les persones i vehicles, i això inclou la vigilància i la sanció de les infraccions a totes les vies urbanes.

L'article 25 de la Llei 1/2006, de 13 de març, per la qual es regula el règim especial del municipi de Barcelona, possibilita l'existència de personal de la Guàrdia Urbana per controlar l'adequada utilització de les parades i els estacionaments a la via pública i denunciar les conductes contràries a les normes que regulin la seva utilització.

L'ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics regula els usos i les activitats que es duen a terme a les vies i els espais destinats a l'ús públic de titularitat municipal, particularment els carrers, les places i els parcs o jardins, com també la utilització dels béns de domini públic situats als espais públics. Assenyala que les activitats que es desenvolupin a la via pública no poden limitar els drets dels altres usos generals, llevat que es disposi de llicència o concessió per a l'ús comú especial o privatiu.

L'Ordenança fiscal núm. 3.1 estableix les taxes per als serveis generals, i entre d'altres estableix l'autorització de sol·licitud d'ocupació a la via pública per a mudances.

b) Consideracions de bona Administració

Es continua constatant que l'ús d'aparells elevadors per a la realització de mudances i/o altres usos, com ara el transport de materials d'obra o pesants (tot i que possiblement no estigui previst) segueix generant sensació d'inseguretat als vianants que transiten als voltants dels emplaçaments on es realitzen aquestes operacions pel risc de caiguda d'objectes especialment quan són hissats a gran altura sobre

plataformes planes. Aquest fet s'agreuja quan els afectats són infants, persones amb problemes de mobilitats o altres circumstàncies especials.

Si bé del contingut de l'informe emès per la Guàrdia Urbana es coneix el conjunt de condicions generals que s'estableixen per a la concessió de permisos d'ocupació a la via pública, la informació que figura a la mateixa pàgina web de l'Ajuntament (oficina virtual. Permís d'ocupació de l'espai públic per bastides, grues o mudances) no ho especifica amb el mateix detall. Tampoc no es detalla quin control s'exercirà sobre el desenvolupament de l'activitat.

En relació amb les mesures de seguretat que cal adoptar, igual com ja es va indicar al seu moment, aquesta Sindicatura reitera que considera difícil poder compaginar el fet que restin 1,40 metres lliures per als vianants amb l'adopció de mesures de seguretat necessàries que aïllin un cercle de risc al peu de la plataforma. En aquest sentit, cal assenyalar que la mesura d'aquest cercle de seguretat s'hauria d'establir, en cada cas, en funció de l'alçada màxima a la qual s'han de traslladar els objectes transportats, a banda de tenir en compte les circumstàncies especials que puguin concórrer, com ara la inclinació del carrer, el tipus de materials i, fins i tot circumstàncies meteorològiques, etc.). Com ja es va indicar, el compliment dels dos requisits hauria d'implicar, en moltes ocasions, que la vorera quedés inutilitzada per al pas de vianants durant el temps de durada de la mudança, per la qual cosa es considera convenient tornar a insistir en la necessària adopció de mesures en aquest sentit i en el control del correcte desenvolupament dels treballs.

Així mateix, també ofereix dubtes quin control o requisits procedeixen en cas que el que es desenvolupi no sigui una mudança, en sentit estricte, sinó el transport de materials, i quins controls es realitzen en aquest cas, a banda de la verificació a realitzar.

També s'han pogut observar mudances la realització de les quals no disposava dels elements de seguretat que s'assenyalen, com ara podria ser una adequada senyalització i delimitació de l'espai, que sols s'efectua amb cintes lligades o subjectades a elements del mobiliari urbà, a diferència d'allò que s'indica (cons, tanques, senyals i rètols informatius).

Sobta que, si bé la lletra "h", estableix l'obligació de disposar d'una segurança de responsabilitat civil, aquesta sols preveu la cobertura dels danys eventuais que es puguin produir en els béns de titularitat pública. Si bé en del redactat de la lletra "l" es dedueix que es considera els realitzadors dels treballs responsables dels danys a béns i elements públics o privats, caldria assegurar d'igual manera la cobertura dels possibles danys, ja que tant o més greu pot resultar la realització de danys a una persona que malmetre el mobiliari urbà.

V.CONCLUSIONS

1. Des del darrer informe es constata que es manté la percepció d'inseguretat que tenen els vianants que transiten prop dels llocs on es realitzen tasques amb aparells elevadors atès que no hi ha suficients elements de seguretat ni un marge establert al seu voltant de manera suficient.

2. No hi ha informació municipal prou específica i clarificadora de les obligacions que han de complir les persones o empreses que desenvolupen aquestes activitats.
3. No es realitza un control sistemàtic de les activats que han estat autoritzades a desenvolupar i en especial del compliment de les condicions de seguretat, si no és que les condicions de la llicència ho especifiquin per requerir presència de la patrulla al lloc o perquè en el patrullatge ordinari els agents observin que hi ha incompliment de les condicions de la llicència o si és requerit per una trucada ciutadana.
4. S'ha observat que majoritàriament les plataformes elevadores no disposen de baranes o elements que retinguin els materials que es traslladen.
5. Segons els documents de la Guàrdia Urbana, s'exigeix una pòlissa de responsabilitat civil per als danys en el bé de domini públic però no per a danys sobre els particulars, si bé de la informació de la pàgina web es dedueix que cal presentar la documentació acreditativa que es disposa d'una assegurança per un import mínim de 300.000 euros per tal de cobrir qualsevol desperfecte a la vorera o poder respondre d'un possible accident.

VI. RECOMANACIONS

- Reiterar la recomanació ja efectuada a la Guàrdia Urbana en el sentit que s'estudiï la possibilitat d'extremar les mesures exigibles en relació amb la seguretat dels vianants. En aquest sentit, cal suggerir de nou que, quan les característiques de la mudança i les dimensions del carrer ho aconsellin, s'impedeixi el pas per la vorera en benefici de la seguretat de les persones.
- Reiterar que la Guàrdia Urbana exerceixi el control necessari de les intervencions en mudances i/o ús d'aparells elevadors.
- Recomana que la cobertura de la pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil especifiqui que ha de cobrir danys en els béns de titularitat pública, així com sobre persones o béns de titularitat privada.
- Recomana que l'autorització no estigui sols vinculada al pagament de les corresponents taxes sinó que s'estudiï la possibilitat d'incloure una declaració de responsabilitat per part dels realitzadors de les tasques.

Aquesta decisió es comunicarà a l'òrgan municipal competent i se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari.

Barcelona, 15 de maig de 2017